

tleskom. Četrty mešani zbor „Z daljnega morja“ od A. Lavjovica, ki je sledil na to, je sicer kratek, pa za pevce precej težaven, ker je v njem za melodiko, katero naše občinstvo ljubi, malo skrbjeno in se je v njem gledalo le bolj na opremo z moderno harmonizacijo. Kljub temu je zbor po kazal, da je skladbi kos.

V sedmi točki sporeda je nastopil zopet orkester. Izvajal je prelepo skladbo „Koncert za violončel op. 33“ od Saint Saënsa, v katerem je nastopil kot solist na violončelu

ima tudi vsa svojstva, ki mu dajejo zmožnost taisto umetniško interpretirati. Njegovi izborni igri in umetniški interpretaciji je sledilo dolgotrajno glasno odobravanje po vsej dvorani.

Osma in deveta številka sporeda sta bila moška zbora dr. Schwabov „Večer na morju“ in „Zvončku“ od Fr. Ferjančiča. Lepa in prijetna melodioznost, podprta s primerno in ne preobloženo harmonizacijo, to je karakteristika teh dveh zborov. Pod spretnim in temperamentnim vodstvom svojega neutrudljivega zborovodja A. Svetka je zapel moški zbor obe pesmi čisto in gladko z umerjenimi dinamičnimi prehodi. V moškem zboru so posebno ugajali zunanji glasovi, ki razpolagajo z lepo vrsto polnodonečih prvih tenorjev in z mnogimi, krepkimi in izdatnimi drugimi basisti, pogoji, ki so za efektno interpretacijo moških zborov posebno merodajni.

Koncert se je končal s „Suito za violončelo“ od Sebastijana Bacha, v kateri je nastopil zopet g. Klein ter izvajal iz te tri čisle (cela Suita obsega šest čisel) samostalno brez spremljevanja. V izvedbi teh je razvil vse že zgoraj omenjene lepote svoje igre združene v harmonično celoto duhapolnega čuvstva. Frenetičnemu aplavzu, ki je na to sledil, ni bilo konca, dokler ni dodal še Franc Schubertovo prelepo pesem „Na morju“, s katero je izzval zopet burno odobravanje in klice po vsej dvorani.

S tem je bil koncert pri kraju. Prelepi njegov uspeh pa je pokazal, da glasbeno društvo „Ljubljana“ čim dalje bolj napreduje in da je to na glasbenem polju faktor, s katerim se mora računati.

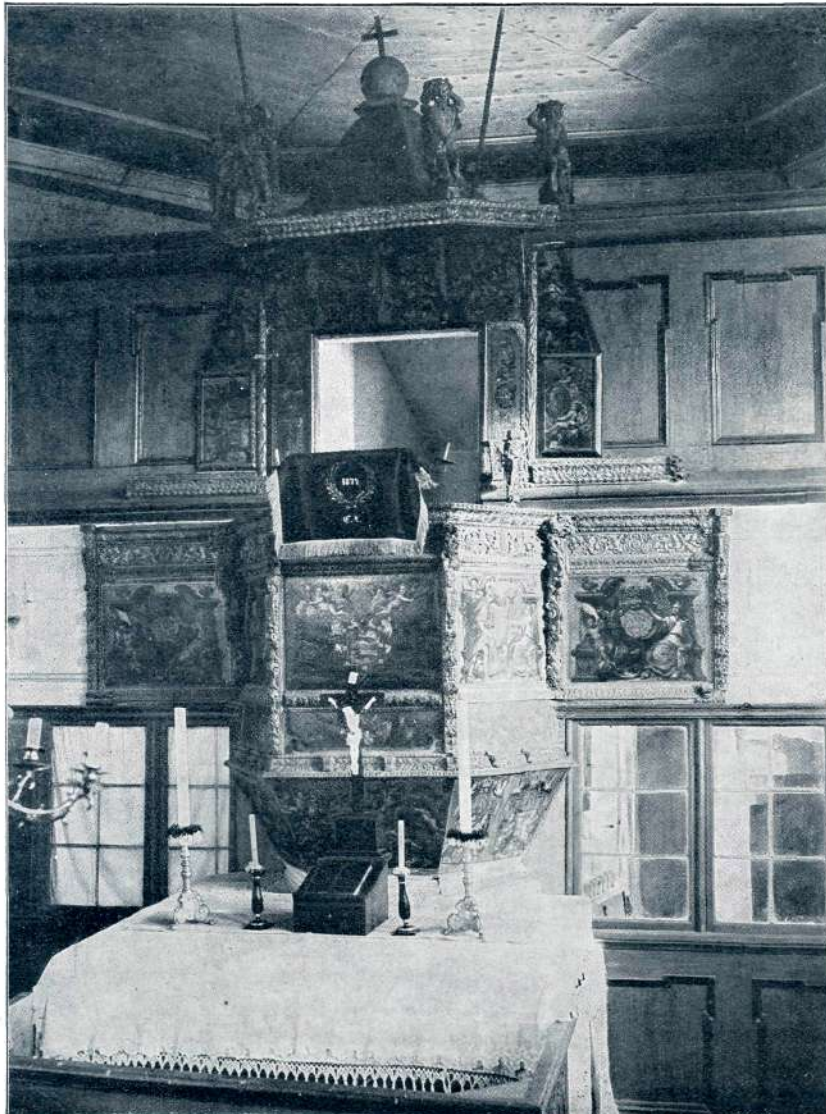
S posebnim priznanjem pa se morajo končno omeniti tudi zasluge, ki jih ima pri vsem tem njegov zborovodja Anton Svetek, ki je duša vsemu in ki vodi zbor zavedno, vztrajno in nesebično vedno višje. —kl—

Ivan Meštrovič. O mladem, nadepolnem hrvatskem umetniku Ivanu Meštroviču, čigar umotvore smo imeli pred letom priliko videti v Ljubljani in ki so zopet ravno sedaj na veliki mednarodni jubilejni umetniški razstavi v Rimu predmet največje pozornosti in občudovanja, piše

med drugimi Artur Rössler (Bildende Künstler 1911, I.) naravnost občudujoče.

Sedaj še ne 30 let stari Ivan Meštrovič se je narodil kot sin kmeta in pastirja v revni vasi visoko gori v dinarskem pogorju med Šibenikom in Kninom v Dalmaciji. V tej oddaljenosti od zunanjega sveta, v mogočni, silni kraški naravi je postal i njegov duh mogočen in drzen, v samoti je dozorel do svoje samostojnosti, vztrajnosti ter zaupanja v samega sebe. Že na umetniški akademiji na Dunaju je po-

ZMAGOSLAVNI VOZ KRALJA JANA SOBIESKEGA — SEDAJ PRIŽNICA

g. profesor K. Klein, član orkestra dvorne opere na Dunaju. G. Klein razpolaga z lepim, zaokroženim, mehkim tonom, ki sega poslušalcu v dušo zato, ker prihaja iz duše. Poleg tega je njegova intonacija v najvišjih legah čista in sigurna, združena s tehnično spretnostjo, ki obvlada vsako težavo. To je še posebno dokazal v svoji kadenci, ki jo je vložil proti koncu kompozicije, v kateri je nakopičeno polno tehničnih težav. Izvedba cele kompozicije pa je pokazala, da je to umetnik, ki se zna vglobiti v duha skladbe in da

kazal svojo samostojnost in učitelji ter oni, ki so videli njegova dela, že takrat v svoji šabloni niso znali, v katero vrsto bi ga uvrstili. Kajti Meštrovič ne ustvarja svojih umotvorov po predpisih, tudi ne pobira suženjsko stopinj za kako gotovo šolo, ni niti naturalist, niti moralist, — on marveč dela tako, kot si je umotvor v duhu zamislil. Njegove podobe niso individualistične človeške figure, marveč vedno le tipične, s splošno človeškim čutnim izrazom brez vsega slučajnega. Za svoje podobe pa vzame često vzorce iz vsakdanjega dalmatinskega življenja.

Rössler občuduje Meštrovičevo izredno umetniško nardarjenost, harmonijo v izvršitvi, izraz, samoniklost, — skratka njegovo umetnost sploh, ki je prosta vse šolske in arheološke učenosti, umetnost ženialnega kiparja, ki živi in oživlja. Mladega Dalmatinca imenuje »einen modernen Bildner von schier michelangellesker Wucht«. Mi Slovenci morremo bratom Hrvatom le čestitati želeč, da bi znali njegova mojstrska dela zagotoviti in pridobiti rodni zemlji.

Dr. M—l.

Svetovno slovstvo.

Nemci. Schillerjevo nagrado (vsakih 6 let za najboljšo dramo) je dobil Schönherr za »Glaube und Heimat«. Delo je tendenčno; pisatelj se poteguje za luteranstvo. Umetniških kvalitiet drama nima in deluje le z brutalnimi efekti. Čudno je, da je mogel pisatelj dobrih dram napisati tako tendenčno delo, še bolj je pa čudno, da je mogel odbor za Schillerjevo ustanovo, v katerem sede literarni historiki dunajske in berlinske univerze (Minor in Schmidt), prisoditi delu, ki nima umetniške vrednosti, ampak je le gledališki fabrikat, to najvišje odlikovanje. P. Expeditus Schmidt je dokazal, kako je prepiseval Schönherr iz Handel-Mazzetti jevega katoliškega romana »Jesse und Maria«, seveda po svoje, cele scene in pogovore; Schönherr je pa odgovoril, da se ne bo spuščal v debato glede tega, ker sta pač on in Mazzetti oba pesnika, ki sta obdelano dobo doobra proučila in se zato tuptam srečala. Tudi v judovski »Schaubühne« piše znani kritik Feuchtwanger (VII, številka 12.: 316) »Es würde zu weit führen, wollte ich hier im einzelnen nachweisen, wie abhängig der Dramatiker von der Romandichterin ist: manchmal übernimmt er selbst einzelne Worte... Aber die Katholikin greift mir ans Herz, und vor der Wärme ihrer Kunst zerschmelzen meine kritischen Bedenken; vor dem Werk des Protestanten aber, so ehrlich es gemeint sein mag, regt sich wieder und wieder ‚des Zweifels immer wacher Hund‘ und ich kann nicht folgen, so gern ich möchte... Doch was bei der Handel-Mazzetti in Farbe und Glanz erglüht, erscheint bei ihm abgeschwächt und hohl.« Ta sodba govori cele knjige, ako vpoštevamo, kje je bila tiskana. Delo se v kljub temu igra vsepovsod in je največja dramatska senzacija zadnjih let: v enem mesecu je doseglo v knjigi 25. izdajo. — Reinhardt v Berlinu je uprizoril v sedemurni predstavi II. del Goethejeva Fausta; igralsko manj povoljno, a ofersko-tehnično nedosežno dovršeno. — Monumentalna izdaja Grillparzerja (XXV zvezkov), ki jo izdaja s podporo dunajske občine prof. Sauer v Pragi, je začela izhajati in je delo, kot ga imajo Nemci samo še o Goetheju v Weimarski izdaji. — Eno največjih nemških založništev za znanost Teubner v Lipskem (izdaja »Kultur der Gegenwart«, »Aus Natur«, »Geisteswelt« in razne knjige posebno realističnih strok) je praznovalo 3. marca stoletnico obstanka.

Italijani. 7. marca je umrl v Vicenzi 69 let star Antonin Fogazzaro. Že v »Daniele Cortis« in »Piccolo mondo antico« (1896.) kaže Fogazzaro ljubezen za realistično stran pisateljstva in talent, ki ga je dovel do vrhunca v »Piccolo mondo moderno« (1900.) — Po »Il Santo« je postal italijanski Tolstoj, le da se je Fogazzaro v »Leila« podvrgel sodbi Cerkve, ki je roman »Il Santo« obsodila. Za Manzoniem je pisal on najlepšo prozo in je brezdvomno največji sin sodobne Italije. Sila njegovega talenta, moč opisovanja in pravi epični polet so mu pripomogli do neumrljivosti. Rojen je bil 26. marca 1842. — V Florenci je umrla najplodovitejša in najboljša mladinska pisateljica Ida Baccini. — Istotam so prenovili Dantejevo rojstno hišo in jo historično ohranili v prvotnem stanju. Vzidali so napis: »V tej hiši Alighieri se je rodil 1265. božanstveni pesnik.« — Dora Melegari opisuje v romanu »La città del Giglio« Florenci za časa srednjeveške slave; splošno hvalijo ta umetniški roman iz Aten ob Arnu. — Pater Luigi Zambarelli, zastopnik nabožne lirike, je podal v »Rosa dell' Aventino« delo velike umetniške vrednosti. Svoj dušni mir spaja z romantičnimi opisi pokrajine in razpravlja v svojih pesmih o resnih sodobnih vprašanjih. — O d'Annunziju piše Civiltà Cattolica: »Naravnost povedano je d'Annunzio npravstvena kuga, sramota za italijansko literaturo in osramotitev večno ženskega; v svoji drami »San Sebastiano« sakrilegično oskrinja celo junaka vere.« D'Annunzio piše »Sv. Sebastijana« v sobi, kjer visi do sto fotografij raznih slikarjev, ki imajo za motiv smrt tega svetnika. Njegova vila je docela opravljena s pristnimi predmeti iz cinquecenta. Kot apartnost tega pisatelja naj omenim, da ne more pisati podnevi in da mu gori ponoči v sobi, kjer dela, sto lojevih sveč. V svojem stanovanju ima egiptovsko mumijo, da je vedno »v kontaktu s staro kulturo«. Zvonec za silo je železen jež, da ne more z njim nihče zvoniti. V sobah ima palmovce vrtov in nobenega predmeta, ki bi ne bil vsaj 500 let star. Toda D'Annunzijevo dolg cenijo na milijon lir.

Norvežani. Znani romanopisec Knut Hamsun se je poizkusil tudi v drami. »Igra življenja« je pa v kljub mojsterskem dialogu docela propala in je niti »hofratske kritike« pri občinstvu niso mogle rešiti. — Gabriel Scottova drama »Babilonski stolp« obravnava zanimiv problem. Dialekt, ki ga govore kmetje, in slovniški jezik sta igra in protiigra drame. Pisatelj je za srednjo mero in za kompromis. Delo so izžvižgali. — Björnsonovo rojstveno hišo so kupili potom narodne zbirke; obenem bodo izdali tudi vsa pisma komaj umrlega pisatelja, kar je zgolj knjigarniška spekulacija. Norveška žurnalistika obsoja to namero.

Homunkulus.

Slovenska revija.

Čas (V. 7, 8.) prinaša obširno razpravo Venceslava Beleta o »Jezusu v poeziji«. Potem, ko je Bele podal kratko zgodovino Kristusove pesmi, sklene, da je treba umetniku, ki hoče Kristusa prav podati, doživeti ga prej v srcu in videti pred seboj ne samo trpečo ljubezen, ne samo trpečega velikega človeka, ampak iz ljubezni trpečega Boga-Odrešenika; in čakati velike ure razodetja in milosti in vlti v umotvor potem vso silo svojega znanja, svojega srca in svoje duše in vsega svojega življenja. — »Listek«, ki je vselej izredno zanimiv poroča o Lillencronovih pesmih, v katerih se zrcali mladostno hrepenenje slavnega pesnika